

Riktlinjer för tillstånd till alkoholservering

Bygg- och miljönämnden

Strategi

Plan/program

» **Riktlinje**

Regler och instruktioner

Fastställt av: Bygg- och miljönämnden

Datum: 2023-12-08

För revidering ansvarar: Enhetschef miljökontoret

För eventuell uppföljning och tidplan för denna ansvarar: Enhetschef miljökontoret

Dokumentet gäller för: Miljökontoret, Bygg- och miljönämnden

Dokumentet gäller till och med: 2025-12-31

Innehåll

Syftet med kommunala riktlinjer	4
Samverkanskommuner	4
Alkohollagen, en skyddslag	4
Handläggning vid ansökan om tillstånd	5
Kommunens informationsskyldighet	6
Alkohollagens generella bestämmelser om servering	6
Kunskapsprov	8
Kommunens tillsynsverksamhet	8
Tillsynsavgifter	10
Remissyttranden	10
Kökskrav och matutbud	10
Olägenheter på grund av serveringsställets belägenhet eller av andra skäl	11
Serveringstider	11
Uteserveringar	12
Ordning och nykterhet	12
Gemensamt serveringsutrymme	13
Villkor vid meddelande av serveringstillstånd	13
Tillfälliga tillstånd till allmänheten och slutna sällskap	14
Återkallelse av tillstånd m.m.	15

Syftet med kommunala riktlinjer

Avsikten med kommunala riktlinjer för provsmaknings- och serveringstillstånd är att skapa

- Förutsebarhet för om en etablering som planeras kan ges serveringstillstånd
- Likabehandling inom kommunen av ansökningar om serveringstillstånd

Syftet är även att skapa

- Ett bidrag till en förbättrad folkhälsa
- Ett tydligt samband mellan matservering och alkoholservering, att få en acceptans för att mat och alkohol hör ihop
- En förståelse och acceptans för kommunens riktlinjer
- Att endast seriösa entreprenörer meddelas tillstånd och verkar i kommunerna

Kommunens riktlinjer redogör för

- Vad som gäller enligt alkohollagen (2010:1622) och anslutande föreskrifter
- Vilka hänsyn till lokala förhållanden som kommunen tar vid tillståndsprövningen

Samverkanskommuner

Kommunerna Lindesberg, Nora, Hällefors och Ljusnarsberg har ett utvecklat samarbete sedan alkohollagens tillkomst 1995. Utredningsarbetet enligt alkohollagen hanteras av en tillståndshandläggare som arbetar för den gemensamma nämnden Bygg- och miljönämnden.

Alkohollagen, en skyddslag

Alkohollagen har tillkommit i syfte att begränsa alkoholens skadeverkningar. En utgångspunkt är att skyddet för människors hälsa går före företagsekonomisk eller näringspolitisk hänsyn. Alkoholen är en del av vårt svenska kulturmönster. Det är angeläget utifrån social och hälsomässig synpunkt att verka för en kultur med lägre alkoholkonsumtion och minskat berusningsdrickande.

Alkohollagen utgör en av de bärande principerna i alkoholpolitiken och reglerar bestämmelserna om när, var och hur servering av alkoholdrycker får ske. Alkohollagen är en skyddslag, vilket innebär att de sociala aspekterna ska lyftas fram liksom skyddet för ungdomen.

Olägenheter i fråga om ordning och nykterhet med anledning av alkoholservering måste motverkas. Men hänsyn ska också tas till alkoholens positiva sidor i samhället med restauranger där människor kan samlas, äta, dricka och umgås både till vardag och till fest.

Alkohollagen omfattas också av EU:s rättsregler. Beslut i fråga om serveringstillstånd ska vara:

- Objektiva och icke diskriminerande
- Rättssäkra och följa kraven på likabehandling

- Baserade på lag
- Förutsägbara

Servering av alkoholdrycker är en socialt ansvarsfull uppgift. För att få tillstånd till sådan servering måste sökanden uppfylla högt ställda krav på lämplighet. Vid tillståndsprövningen ska särskild hänsyn tas till om sökanden är laglydig och benägen att fullgöra sina skyldigheter mot det allmänna (Prop. 1994/95:89, 2000/01:97).

Handläggning vid ansökan om tillstånd

Enligt 5 § alkoholförordningen ska en kommun fatta beslut i ett ärende om serveringstillstånd inom fyra månader från det att en fullständig ansökan har kommit in till kommunen. Om det är nödvändigt på grund av utredningen av ärendet får handläggningstiden förlängas med högst fyra månader. Sökande ska informeras om att skälen för handläggningstiden förlängs innan den ursprungliga tidsfristen har gått ut.

Handläggningstider

Handläggningstiderna beräknas från den tidpunkt som en komplett ansökan kommit in.

- **Stadigvarande serveringstillstånd till allmänheten**
Handläggningstid 1 till 3 månader. Remissförfarande till berörda myndigheter (se remissyttranden nedan) med en svarstid om minst 2 veckor. Besök på serveringsstället och genomgång av ansökan.
- **Stadigvarande serveringstillstånd till slutna sällskap**
Handläggningstid 1 till 3 månader. Remissförfarande till berörda myndigheter med en svarstid om minst 2 veckor. Besök på serveringsstället och genomgång av ansökan.
- **Tillfälligt serveringstillstånd till allmänheten**
Handläggningstid 1 – 2 månader. Remissförfarande till berörda myndigheter med en svarstid om minst 2 veckor.
- **Tillfälligt serveringstillstånd till slutet sällskap**
Handläggningstid 2 – 14 dagar.
- **Tillfälligt tillstånd för provsmakning**
Handläggningstid 14 dagar.
- **Ändring i befintligt serveringstillstånd**
Handläggningstid ca 1 månad. Remissförfarande till berörda med en svarstid om minst 2 veckor.

Handläggningstider vid anmälan

- **Anmälan om lokal vid catering**
Handläggningstid 14 dagar.

- **Anmälan om kryddning av brännvin**
Handläggningstid 3 dagar.

Kommunens informationsskyldighet

Enligt 8 kap. 9 § alkohollagen har kommunen en skyldighet att informera om vad som gäller enligt alkohollagen och föreskrifter som ansluter till lagen.

Löpande information

Utbildning i Ansvarsfull alkoholserving anordnas vid behov eller minst vartannat år i kommunens regi. Tillståndshavarna i kommunen besöks årligen för informationsutbyte med diskussion och uppföljning. Samverkan sker även med polismyndigheten med gemensamma besök vid behov.

Alkohollagens generella bestämmelser om servering

- Tillståndshavaren eller av denne utsedd serveringsansvarig person ska ha tillsyn över serveringen och vara närvarande på serveringsstället under hela serveringstiden. Det sista gäller inte vid rumsservering. Den som är serveringsansvarig ska ha fyllt 20 år och vara lämplig för uppgiften med hänsyn till sina personliga egenskaper och omständigheterna i övrigt. 8 kap 18 § Alkohollagen (AL). Tillståndshavaren ska till kommunen anmäla den eller de personer som har utsetts att ansvara för servering av alkoholdrycker. Någon formell prövning görs inte av en serveringsansvarigs vandel. Tillståndshavaren är även skyldig att anmäla när en serveringsansvarig slutar sin anställning eller upphör att vara serveringsansvarig.
- Stadigvarande serveringstillstånd till allmänheten får medges endast om serveringsstället har ett eget kök i anslutning till serveringslokalen samt tillhandahåller lagad eller på annat sätt tillredd mat. Gästerna ska kunna erbjudas ett varierat utbud av maträtter. Efter klockan 23.00 får matutbudet begränsas till ett fåtal enklare rätter. AL 8 kap 15 §. Varierat utbud innebär att det ska finnas ett flertal såväl förrätter, som huvudrätter och efterrätter att välja bland.
- Vid servering av alkoholdrycker ska ansvarig personal se till att måttfullhet iakttas och att störningar på grund av oordning eller onykterhet undviks. AL 8 kap 20 §.
- Priset för en alkoholdryck får vid servering inte sättas lägre än inköpspriset för drycken jämte skäligt påslag. Prissättningen får inte ske på ett sådant sätt att försäljning av drycker med högre alkoholhalt främjas. Gästerna får inte uppmanas eller förmås att köpa alkoholdrycker. AL 8 kap 21 §. Mängdrabatt av typen "köp två så ingår den tredje" är inte tillåten. Kombinationserbudanden med mat och alkoholdryck är endast tillåten om alternativ med alkoholfri dryck erbjuds samtidigt till ett lägre pris. Rabatter vid happy hour eller liknande får inte omfatta endast alkoholdryck. Maträtter och lättdryck måste också ingå i rabatten.

- Vid servering av alkoholdrycker ska lättdrycker finnas i tillfredsställande urval och omfattning. AL 8 kap 22 §.
- Försäljning av alkoholdrycker ska skötas på ett sådant sätt att skador i möjligaste mån förhindras. Den som tar befattning med försäljning av alkoholdrycker ska se till att ordning och nykterhet råder på försäljningsstället. AL 3 kap 5 §.
- Alkoholdrycker får inte lämnas ut till den som är märkbart påverkad av alkohol eller andra berusningsmedel. Alkoholdrycker får inte lämnas ut om det finns särskilt anledning att anta att varan är avsedd att olovligen tillhandahållas någon. Den som lämnar ut alkoholdrycker ska förvissa sig om att mottagaren har uppnått den ålder som anges i 7 §. AL 3 kap 8 §.
- Alkoholdrycker får inte säljas eller annars lämnas ut till den som inte har fyllt 20 år. Beträffande folköl gäller motsvarande den som inte har fyllt 18 år. Servering av alkoholdrycker får ske till den som har fyllt 18 år. AL 3 kap 7 §.
- På serveringsställe där serveringstillstånd gäller får inte någon inta eller tillåtas inta andra alkoholdrycker än sådana som har serverats i enlighet med tillståndet. Detta gäller dock inte hotellrum. Inte heller får någon inta eller tillåtas inta alkoholdrycker på ett serveringsställe där alkoholdrycker inte får serveras eller i en lokal som yrkesmässigt upplåts för anordnande av sammankomster i slutna sällskap vid vilka mat eller dryck tillhandahålls av innehavaren eller genom dennes försorg och där servering av alkoholdrycker inte är tillåten. Alkoholdrycker som inte får serveras i en lokal som avses i denna paragraf får inte heller förvaras i lokalen eller tillhörande utrymmen. AL 8 kap 24 §.
- Från ett serveringsställe med serveringstillstånd får inte någon medföra spritdrycker, vin, starköl eller andra jästa alkoholdrycker som har serverats i lokalen. Detta gäller inte hotellrum med minibar. AL 8 kap 23 §.
- Vid marknadsföring av alkoholdrycker till konsumenter ska särskilt måttfullhet iakttas. Reklam eller annan marknadsföringsåtgärd får inte vara påträngande, uppsökande eller uppmana till bruk av alkohol. Marknadsföring får inte rikta sig särskilt till eller skildra barn eller ungdomar som inte har fyllt 25 år. AL 7 kap 1 §.
- Den som tillverkar, säljer eller förmedlar försäljning av alkoholdrycker får i sin rörelse lämna sådana drycker som gåva endast i form av varuprov. Vid marknadsföring av tjänster eller vid försäljning av andra varor än alkoholdrycker får sådana drycker inte lämnas som gåva. AL 7 kap 2 §.
- Den som har stadigvarande serveringstillstånd för servering till allmänheten eller stadigvarande tillstånd för servering i slutet sällskap, får köpa de spritdrycker, vin, starköl och andra jästa alkoholdrycker som behövs för rörelsen endast av partihandlare eller av detaljhandelsbolaget. Den som har tillstånd för servering i slutet sällskap vid en enstaka tidsperiod, får köpa motsvarande drycker endast hos detaljhandelsbolaget. AL 8 kap 13 §.

- Kommunen beslutar under vilka tider alkoholdrycker får serveras. Vid bestämmande av tider för servering ska särskilt beaktas vad som sägs i 17 §. Om inte kommunen beslutar annat, får servering av spritdrycker, vin, starköl eller andra jästa alkoholdrycker inte påbörjas tidigare än klockan 11.00 och inte pågå längre än till klockan 01.00. Serveringsstället ska vara utrymt senast 30 minuter efter serveringstidens utgång. AL 8 kap 19 §.
- Om alkoholserving på grund av serveringsställets belägenhet eller av andra skäl kan befaras medföra olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa, får serveringstillstånd vägras även om övriga krav som uppställs i lagen är uppfyllda. AL 8 kap 17 §.
- Den som har beviljats serveringstillstånd ska anmäla hos kommunen när han eller hon avser att påbörja verksamheten. Anmälan ska också göras om verksamheten läggs ner eller om avbrott sker i den. Om verksamheten förändras till sin omfattning eller i något annat hänseende av betydelse för tillsynen ska detta också anmälas, liksom betydande förändring av ägarförhållanden. AL 9 kap 11 §.

Kunskapsprov

Ungefär hälften av de personer som har betydande inflytande och är aktiva i serveringsrörelsen (PBI) ska avge ett godkänt prov, beroende på bolagets uppbyggnad. I företag där ägarna inte är involverade i den dagliga driften får det anses tillräckligt om kunskaper i alkohollagstiftningen finns hos de personer som arbetar operativt i ledande ställning.

Kunskapsprovet är indelat i fyra delar:

1. alkoholpolitik
2. tillsyn
3. mat och utrustning samt
4. servering

För att bli godkänd krävs 75 % rätt på varje delprov. Ett godkänt resultat gäller därefter för ansökningar om tillstånd i 5 år.

Sökanden ska ges möjlighet till två omprov. Icke godkänt resultat medför avslag på ansökan. Det finns ingen karenstid för en ny ansökan. Sökanden har 90 minuter på sig att genomföra provet och 120 minuter vid muntligt prov eller med tolk.

Kommunens tillsynsverksamhet

Kommunens tillsynsansvar över servering av alkoholdrycker, detaljhandel med folköl och marknadsföring av alkoholdrycker framgår av AL 9 kap. 2 och 3 §.

Bygg- och miljönämnden har en anställd alkoholhandläggare som är placerad i Lindesberg. Extern hjälp av handläggare från andra kommuner kan tas in vid behov.

Grundmålet är att varje verksamhet med permanent tillstånd till allmänheten ska få ett tillsynsbesök minst en gång per år. Vad gäller tillfälliga tillstånd till allmänheten eller slutet sällskap görs det en bedömning från fall till fall.

Förebyggande tillsyn är kommunens arbete med informations- och utbildningsinsatser. Främst sker detta genom utbildning med metoden *Ansvarsfull alkoholservice* och andra informationsmöten med branschen. I samarbete med andra myndigheter arbetar kommunen för att sprida kunskap om hur alkohollagen kan omsättas i det praktiska arbetet på ett serveringsställe.

Inre tillsyn innebär att kommunen, ofta tillsammans med andra myndigheter såsom polismyndigheten och skatteverket, fortlöpande granskar om den som har serveringstillstånd uppfyller alkohollagens krav på personlig och ekonomisk lämplighet. Den inre tillsynen är administrativ och sker med stöd av remisser och underrättelser mellan berörda myndigheter.

Yttre tillsyn sker när kommunens tillsynspersonal besöker ett serveringsställe under pågående verksamhet, framförallt under kvällstid, för att kontrollera att verksamheten bedrivs i enlighet med lagen. Inspektören ska alltid ge sig till känna vid tillsynsbesöket. Yttre tillsyn kan även ske med *samordnad tillsyn* då kommunen tillsammans med berörda myndigheter, främst polismyndigheten men även skatteverket, räddningstjänsten och tullverket, gör en gemensam tillsyn på serveringsstället.

Inre och yttre tillsyn kan leda till att utredning inleds med förslag på beslut om sanktionsåtgärder.

Några olika anledningar till tillsyn kan vara:

- polisrapporter från polisens tillsyn eller rapporter från annan kommunal myndighet
- klagomål från allmänheten
- annan inkommen information
- årlig tillsyn enligt riktlinjerna

Målsättningen är att varje serveringsställe¹ ska få tillsyn årligen, om inte verksamheten är av mindre art. Tillsynsbesök kan ske oanmält eller anmält. Aktiva stadigvarande serveringstillstånd med karaktär av nattklubb eller ungdomlig publik får tillsynsbesök efter de behov av utökad tillsyn som kan uppstå. I kommunerna förkommer årligen några större arrangemang med tillfälligt serveringstillstånd till allmänheten, dessa får i regel ett tillsynsbesök. Tillsynsbesöket dokumenteras skriftligt och kommuniceras vanligen med tillståndshavaren.

¹ Serveringsställe med stadigvarande tillstånd till allmänheten (permanent tillstånd).

Tillsynsavgifter

Kommunen har enligt 8 kap. 10 § AL rätt att ta ut avgifter för tillsyn av den som har serveringstillstånd och av den som bedriver anmälningsskyldig försäljning och servering av folköl. Kommunens avgiftsuttag beslutas av kommunfullmäktige och baseras på självkostnads- och likställighetsprincipen som regleras närmare i kommunallagen (1991:100). Avgifterna är baserade på omsättning av årlig försäljning av alkohol och består av en fast och en rörlig del.

Remissyttranden

Vid en prövning av stadigvarande serveringstillstånd ska ett yttrande hämtas in från polismyndigheten, enligt 8 kap 11 § AL. Polisen ska även yttra sig vid ansökan om tillfälligt serveringstillstånd till allmänheten. Enligt 8 kap. 16 § ska lokaler som används för servering vara lämpliga från brandsäkerhetssynpunkt, vilket innebär att yttrande kan hämtas in från räddningstjänsten. Det kan även finnas anledning för kommunen att inhämta yttrande vid prövning av tillfälligt serveringstillstånd i slutet sällskap.

Kommunen skickar remisser till olika myndigheter/förvaltningar; polismyndigheten, räddningstjänsten, skatteverket samt kronofogdemyndigheten. De frågeställningar som besvaras av berörd myndighet är:

Polismyndigheten: serveringstider, vandel och lämplighetskontroll samt risk för ordningsstörningar

Räddningstjänsten: antal personer lokalen är godkänd för, att sökande har en plan gällande systematiskt brandskyddsarbete och uppfyller kraven enligt lagen om skydd mot olyckor

Skatteverket: ekonomisk skötsamhet gällande sökanden/eller personer i företaget

Kronofogdemyndigheten: om det finns skulder hos sökanden eller personer i företaget

Kökskrav och matutbud

Av 8 kap 15 § AL framgår vilka krav som ställs på serveringsstället och vad som gäller för kök och matutbud på serveringsställen. Kraven varierar beroende på olika typer av tillstånd. När det gäller ett stadigvarande serveringstillstånd till allmänheten och till slutna sällskap i cateringverksamhet gäller följande:

- eget kök ska finnas
- köket ska vara anpassat till ett varierat utbud av maträtter
- köket ska finnas i anslutning till serveringslokalen (gäller ej cateringverksamhet)
- kökets utrustning måste hålla en viss standard
- i köket ska lagas eller på annat sätt tillredas mat. Det innebär att råvaror på något sätt har förädlats
- flertal maträtter av varierat slag, såväl förrätter och huvudrätter som efterrätter,
- efter klockan 23.00 är det tillräckligt med flera enklare maträtter

I många fall går det inte att kontrollera matutbudet fullt ut, då det t ex kan vara en nyöppnad restaurang. I dessa fall kontrolleras matutbudet mer vid första tillsynsbesöket.

Vid tillfälliga tillstånd till allmänheten är den generella åsikten att man ska ha samma antal rätter som vid stadigvarande tillstånd efter klockan 23:00, alltså ungefär tre maträtter.

Olägenheter på grund av serveringsställets belägenhet eller av andra skäl

Enligt 8 kap 17 § får serveringstillstånd vägras om serveringsställets placering eller av andra skäl kan befaras medföra olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa, även om övriga krav som uppställs i lagen är uppfyllda.

Utredningen om serveringstillstånd ska beakta om det finns risk för störningar för omgivningen och vilken målgrupp eller inriktning som ett serveringsställe har. Särskild vikt läggs vid yttranden från polismyndigheten samt miljöinspektörer på samhällsbyggnadsförvaltningen.

Faktorer som kan påverka beslutet är till exempel om verksamheten är ett ungdomsställe, eller har en fysisk belägenhet i närheten av en idrottsanläggning, fritidsgård eller någon annan ungdomsmiljö. Andra miljöer som kan påverka beslut om serveringstillstånd är närheten till etablerade missbruks- eller brottsbelastade områden samt känsliga kommunala verksamheter.

Idrott och alkohol

En av samhällets grundläggande alkoholpolitiska värderingar är att alkohol och idrott inte hör ihop. Detta beaktas särskilt vid tillståndsprövning. För servering i anslutning till idrottsanläggning gäller samma krav på sökanden som vid övriga serveringstillstånd. Ingen servering av alkohol får ske till publik på läktare utan ska, om serveringstillstånd beviljas, ske på serveringsställe i en avgränsad del av en idrottsanläggning.

Serveringstider

Enligt 8 kap 19§ AL beslutar kommunen under vilka tider alkoholdrycker får serveras. Vid bestämmande av serveringstiden ska enligt 17§ särskilt beaktas om serveringstiden kan medföra olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller innebär särskild risk för människors hälsa.

Bestämmelserna om serveringstiderna syftar främst till att motverka olägenheter som onykterhet och oordning. Det framhålls att social hänsyn ska ha klart företräde framför affärsmässiga eller konkurrensmässiga sådana. Enbart den omständigheten att en konkurrerande restaurang redan fått utsträckt serveringstid behöver inte motivera att en annan sökande också beviljas detta.

Lagstiftaren har här särskilt markerat att skyddet för människors hälsa och intresset av att upprätthålla ordning och säkerhet ska stå i förgrunden vid prövning av sena serveringstider.

De flesta serveringsställen inom kommunen med servering till allmänheten ligger i nära eller direkt anslutning till bostadsbebyggelse. Risken för störningar av närboende får därför anses som mycket stor, varför serveringstider för restauranger i dessa områden inte medges längre än till klockan 01.00. Polismyndighetens bedömning av ordningsläget samt miljöinspektörernas bedömning av riskerna för att närboende störs ska vara tungt vägande vid bedömning av såväl nya tillstånd som ansökan om utsträckt serveringstid för redan etablerade rörelser. Ansökan avseende serveringstider utanför normaltiden (11:00 - 01:00) ska alltid hanteras restriktivt.

För tillfällig servering kan ansökan ske om förlängd serveringstid till klockan 02.00 (för slutet sällskap till 03:00). Tillståndshavaren ska även i många fall ansöka om tillstånd för offentlig tillställning hos polismyndigheten. Polismyndigheten villkorar att serveringsstället måste ha ett visst antal av polisen förordnade ordningsvakter.

Uteserveringar

Enligt 8 kap 14 § ska ett serveringstillstånd avse ett visst avgränsat utrymme, det kan vara en uteservering som finns i anslutning till serveringsstället. Kommunen kan vid tillståndsgivningen besluta om kortare serveringstider på en uteservering än de tider som gäller inomhus. Det kan även beslutas om tidpunkt när en uteservering ska vara utrymd. Anledningen är att verksamheten inte får störa omgivningen, till exempel boende i närheten av restaurangen.

Serveringstiden för uteserveringar ska begränsas om det finns risk för att närboende störs eller att andra olägenheter uppkommer. Polismyndighetens och miljöinspektörernas yttrande ska vara tungt vägande vid bedömningen. Det kan ibland vara befogat att bevilja uteservering för en säsong i taget.

En uteservering ska ha en placering i nära anslutning till restaurangen och vara tillräckligt avgränsad. Ett riktvärde är att uteserveringen inte får ligga längre än 25 meter bort från restaurangen. Det är av stor vikt att uteserveringen kan överblickas, antingen inifrån restaurangen eller av stationerad personal på uteserveringen.

Serveringstider på uteservering

Generell serveringstid för uteserveringar har, i samråd med miljöinspektörer och polisen, satts till:

Söndagar – torsdagar: 11:00 – 23:00

Fredagar – lördagar samt dag innan helgdag: 11:00 – 00:30.

En individuell prövning görs vid varje enskilt fall. Om det inte finns någon risk för störningar på grund av plats kan serveringstid för uteserveringar sträcka sig till kl 01:00. Närboendestörningar och ordning går alltid före ekonomiska och politiska intressen.

Ordning och nykterhet

Återhållsamhet i samband med servering av alkoholdrycker är en genomgående princip i alkohollagen. Detta har markerats i 3 kap 5 § och 8 kap 20 § som handlar om vikten av

att hålla god ordning där man säljer respektive serverar alkoholdrycker. Skador ska i möjligaste mån undvikas vid försäljning och den som säljer alkoholdrycker ska se till att det råder ordning och nykterhet på serveringsstället. Enligt 8 kap 20 § ska personal vid servering se till att måttfullhet iakttas och att störningar på grund av oordning och onykterhet undviks.

Ordning och nykterhet ska råda såväl inne på serveringsstället som i dess omedelbara närhet. Även övrig oordning som inte är direkt orsakad av alkoholförtäring ska undvikas.

Försäljning av så kallade helrör med sprit, ölhinkar, shotsbrickor, pump på serveringsbord eller liknande kan accepteras. Folkhälsomyndigheten anser dock att denna typ av servering inte är förenligt med kravet på återhållsamhet, varför kommunen ska vara restriktiv med att bevilja detta. En sådan servering kan betyda att tillräcklig kontroll inte kan behållas på ett serveringställe, om servering sker av större mängder alkohol på kort tid till en person eller en mindre grupp människor. En dialog ska föras med alkoholhandläggaren och det ska finnas tydliga argument till att sälja ovannämnda val. Kommunen kan kräva av tillståndshavaren att personal ska ha ansvaret över alkoholen och inte gästen.

Kommunen kan besluta att servering ska kunna ske endast i form av bordsservering, i hela eller delar av en serveringslokal. Beslutet grundar sig på bedömningen att en utökad risk finns för oordning och onykterhet.

När det gäller ansökan om stadigvarande serveringstillstånd till allmänhet med provotid på sex månader från beslutsdatum, grundar sig kommunens ställningstagande i risk för ordningsstörningar, tidigare samlingsplats för ungdomar, ändring i verksamheten med mera. Syftet med provotid är att motverka skadeverkningar av alkoholpolitisk art. Även då en sökande saknar tidigare erfarenhet av alkoholservering kan en provotid tillämpas och/eller med beslut om avslag på spritservering.

Gemensamt serveringsutrymme

I 8 kap 14 § andra stycket ges möjlighet för flera tillståndshavare att utnyttja ett gemensamt serveringsutrymme. Det innebär att ett särskilt tillstånd kan beviljas för servering på samma yta. En förutsättning är att de som ansöker om gemensamt serveringsutrymme har ett eget serveringstillstånd. Särskilda villkor kan meddelas i samband med tillståndet. Se stycket Villkor vid meddelande av serveringstillstånd.

Handläggningstid för gemensamt serveringsutrymme är cirka 1 månad. Remisser skickas till polismyndigheten och räddningstjänsten. Det är viktigt att hela lokalen eller platsen är överblickbar samt att tillsyn sker kontinuerligt. Gemensamhetsytan ska vara väl avgränsad och all servering ska kunna ske med bordsservering.

Villkor vid meddelande av serveringstillstånd

Kommunen kan i samband med beslut om serveringstillstånd även fastställa villkor för serveringen. Det kan gälla villkor om förordnade ordningsvakter, utrymningstiden på uteservering, olika serveringstider på grund av idrotts- eller ungdomsarrangemang. I

vissa fall kan kommunen villkora om bordsservering vid befarade störningar och oroligheter.

Tillfälliga tillstånd till allmänheten och slutna sällskap

Enligt 8 kap 2 § kan ett serveringstillstånd meddelas för servering till allmänheten eller slutet sällskap. Tillståndet kan vara stadigvarande eller avse en enstaka tidsperiod eller tillfälle. Krav på matutbud för tillfälliga tillstånd och för servering i slutna sällskap framgår av 8 kap 15 § tredje stycket.

Tillfälliga tillstånd till allmänheten kan till exempel vara servering i samband med marknader, mässor, festivaler och liknande. Alkoholserveringen ska ingå i ett evenemang. Evenemanget ska inte ha som huvudpunkt att servera alkohol utan alkoholen ska vara ett komplement till den mat som serveras. Serveringstiden ska vara relaterad till arrangemanget.

Stor återhållsamhet gäller för serveringstillstånd i samband med idrottsevenemang eller arrangemang som riktar sig till ungdomar upp till 20 år. Vid prövning görs en samlad bedömning av arrangemangets inriktning och målgrupp, till exempel val av musik och artist och utformning av marknadsföring. Servering av spritdrycker medges normalt inte vid tillfälligt servering till allmänhet. Ansökan ska vara inlämnad senast fyra veckor innan arrangemangets start.

Tillfälligt serveringstillstånd till allmänheten kan normalt sökas för upp till 6 dagar under en sexmånadersperiod.

Tillfälligt serveringstillstånd kan gälla enstaka tillfälle eller enstaka tidsperiod. Exempel på slutna sällskap kan vara bröllop, födelsedagskalas, företagsfester med mera. Tillfällig servering förutsätter att det inte är fråga om regelbundet återkommande verksamhet. För att det ska kunna vara fråga om ett slutet sällskap krävs att medlemskretsen är känd före det aktuella arrangemanget. Det är alltså inte fråga om ett slutet sällskap om till exempel medlemskap kan lösas i entrén till den aktuella tillställningen. Vidare krävs att det finns ett gemensamt intresse eller annat innehållsmässigt samband.

Tillfälligt serveringstillstånd till slutet sällskap avser en dag i taget och ges maximalt vid 12 tillfällen per år och i normalfallet för maximalt 3 dagar per ansökningstillfälle.

Återkallelse av tillstånd m.m.

Enligt kap. 9 17-18 §§ alkoholen² är kommunen skyldig att agera mot tillståndet om det krävs. De administrativa åtgärder som kommunen kan använda är erinran, varning eller återkallelse.

Erinran är den mildaste av åtgärderna och visar på en brist som kan och ska rättas till med enkla medel. En erinran kan vid ett senare tillfälle och vid en samlad bedömning leda till hårdare åtgärder.

Varning är något som kan leda till att tillståndet kan komma att återkallas vid upprepade överträdelser av samma art, eller uppvisade av brist på lydelse av lagen. Varning kan ges utan att erinran har gjorts innan.

Vid grövre överträdelser kan tillståndet **återkallas** utan att varning eller erinran meddelats tidigare. Tillståndet kan också återkallas om erinran och/eller varning meddelats tidigare och ingen förbättring gjorts.

² **17 §** En kommun får meddela en innehavare av serveringstillstånd en erinran, eller i allvarigare fall eller vid upprepade överträdelser, en varning om denne inte

1. uppfyller de krav som gällde för tillståndets meddelande, eller

2. följer de bestämmelser som gäller för servering enligt denna lag eller de villkor eller föreskrifter som meddelats med stöd av lagen.

18 § En kommun ska återkalla ett serveringstillstånd om

1. tillståndet inte längre utnyttjas,

2. det med tillståndshavarens vetskap har förekommit brottslig verksamhet på serveringsstället eller i anslutning till detta utan att tillståndshavaren har ingripit, eller

3. tillståndshavaren har brutit mot denna lag eller vad som i övrigt gäller för tillståndet på ett sådant sätt att varning inte är en tillräckligt ingripande åtgärd, eller har tilldelats en eller flera varningar utan att de förhållanden som föranlett varningen har rättats till. Om flera tillståndshavare har utnyttjat ett gemensamt serveringsutrymme enligt 8 kap. 14 § andra stycket får i stället tillståndet för gemensamt serveringsutrymme återkallas, om det inte kan utredas vilken tillståndshavare som är ansvarig för en händelse som ska föranleda återkallelse av serveringstillståndet.